

Warszawa, 23 kwietnia 2021 r.

Stanowisko

Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w sprawie projektu ustawy o Narodowym Programie Kopernikańskim

Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich wyraża głębokie zaniepokojenie treścią dostępnego projektu ustawy dotyczącej uruchomienia Narodowego Programu Kopernikańskiego i popiera stanowiska wyrażone w tej sprawie przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Polską Akademię Nauk, Polską Akademię Umiejętności, liczne komitety i towarzystwa naukowe jak również osobistości stanowiące niekwestionowane autorytety w środowisku akademickim.

Ze względu na roboczy charakter analizowanego materiału nie jest celowym odnośnienie się do poszczególnych jego zapisów. Jednak przewidziane w tym projekcie rozwiązania i sposób podejścia autorów do fundamentalnych zasad wolności akademickiej budzą w nas szereg wątpliwości, w tym m.in. w odniesieniu do autonomii tworzonej szkoły wyższej oraz zasady wolności badań naukowych i nauczania opisanych w art. 73 Konstytucji RP.

Uważamy, że tworzenie tak złożonej instytucji naukowej, pomimo ograniczonej liczby reprezentowanych dyscyplin naukowych, wymaga licznej kadry badawczej i dydaktycznej o najwyższych kwalifikacjach, co z kolei rodzi obawy o osłabienie wielu ośrodków akademickich i naukowych, często także kosztem uczelni regionalnych, oraz rozproszenie z wielkim trudem budowanego potencjału istniejących już instytucji. Efektem może być pogłębiająca się dezintegracja środowiska akademickiego i naukowego.

Projekt nie precyzuje dodatkowego źródła finansowania Międzynarodowej Akademii Kopernikańskiej w odniesieniu do zaplanowanych już w budżecie środków na szkolnictwo wyższe i naukę. Zakładając, że są to środki dodatkowe, warto byłoby je przeznaczyć m.in. na rozwój uczelni regionalnych, wsparcie wartościowych polskich czasopism, tak, aby mogły znaleźć swoje miejsce w międzynarodowych bazach danych, systemowe wsparcie publikowania w wartościowych czasopismach międzynarodowych czy też rozbudowę najlepszych laboratoriów badawczych.

Obawy środowiska budzi także fakt, że zadania, które mają być realizowane w ramach Narodowego Programu Kopernikańskiego, są już wykonywane przez cały system szkolnictwa wyższego i nauki oraz agendy rządowe. Dublowanie zadań tych instytucji skutkować będzie dodatkowymi wielomilionowymi kosztami administracyjnymi obsługi nowego systemu przypadającymi w okresie trudnej sytuacji pandemicznej, gospodarczej i zwiększonych wydatków państwa z tym związanych. Jednocześnie brak odpowiednio zwiększonych nakładów na badania naukowe i rozwój istniejących

jednostek nauki i szkolnictwa wyższego, w tym głównie na poziomie regionalnym, z pewnością nie przyczyni się do rozwoju badań naukowych w Polsce i budowania rozpoznawalności naukowej polskich instytucji nauki. Fiasko programu kopernikańskiego spowodowałoby natomiast ogromną szkodę wizerunkową dla naszego kraju.

W naszej opinii prezentowane w dostępnym projekcie ustawy regulacje nie będą w stanie skutecznie przyczynić się do realizacji celu zapisanego w preambule, jakim jest „dołączenie polskiej nauki do poziomu czołowych centrów naukowych na świecie”. Jest to natomiast wspólny cel konsekwentnie realizowany przez środowisko naukowe i instytucje akademickie tworzące system szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce, a zapisany w ustawie Prawo o szkolnictwie i nauce z 20 lipca 2018 r.

Prezydium KRASP stoi zatem na stanowisku, że godne uczczenie 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika powinno być udziałem całego polskiego systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a planowane środki na realizację NPK powinny być wykorzystane na dalszy rozwój badań naukowych, infrastruktury badawczej i podnoszenie poziomu polskich jednostek szkolnictwa wyższego i nauki.

Jednocześnie wnioskujemy o przeprowadzenie dyskusji środowiskowej, dotyczącej odpowiedniego uczczenia rocznic związanych z postacią wielkiego astronoma, w porozumieniu ze środowiskiem akademickim i naukowym. Wnioskujemy również o otwartą dyskusję nad wszystkimi projektami strategicznymi i legislacyjnymi, nad którymi podejmowane są prace w Ministerstwie Edukacji i Nauki, zgodnie z zasadą partycypacji i dialogu i przy poszanowaniu „Zasad techniki prawodawczej”.

W imieniu Prezydium KRASP

Prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk